

Datum
2026-07-01

Ärendenummer
Kst/2026:716

Klimat- och näringslivsdepartementet

Örnsköldsviks kommuns yttrande, Att säga ja! Kommunernas förutsättningar att ta emot stora företagsetableringar och företagsexpansioner

Övergripande inställning

Örnsköldsviks kommunstyrelse välkomnar Accelerationskontorets delbetänkande SOU 2026:32 och delar fullt ut utredningens problembild. Örnsköldsviks kommun står, i likhet med övriga regionen, inför en historisk men djupt disruptiv investeringsvåg inom grön industri, energiomställning och försvarssatsningar. Örnsköldsvik har unika komparativa fördelar genom vår starka industritradition, tillgång till förnybar energi och den kraftfulla expansionen inom försvarsindustrin (bland annat via BAE Systems Hägglunds).

Kommunstyrelsen vill dock understryka att den nuvarande riskdelningsmodellen mellan stat och kommun är ohållbar. Om de föreslagna statliga åtgärderna ska få avsedd effekt måste de dimensioneras efter den faktiska ekonomiska asymmetri som råder mellan staten och kommunerna.

Det regionala kärnproblemet: 90/10-fördelningen av skatteintäkter

Kommunstyrelsen vill rikta regeringens uppmärksamhet mot de regionalekonomiska analyser (WSP 2025) som gjorts för Västernorrland. Dessa visar med all önskvärd tydlighet att vid extraordinära industri- och försvarssatsningar tillfaller cirka 90 procent av de framtida skatteintäkterna staten (via moms, bolagsskatt och statlig inkomstskatt), medan kommunerna som bär hela investeringsrisken och de kortsiktiga kostnaderna endast erhåller cirka 10 procent.

Denna asymmetri innebär att kommuner som agerar ekonomiskt ansvarsfullt utifrån kommunallagens balanskrav tvingas tveka eller tacka nej till nationellt strategiska megaprojekt. Statens riskavlastning måste därför vara betydligt mer kraftfull än vad utredningen föreslår.

Datum
2026-07-01

Ärendenummer
Kst/2026:716

Synpunkter på utredningens specifika förslag

Incitamentspengen och riktat statsbidrag (Positivt men underdimensionerat)

Örnsköldsvik tillstyrker förslaget om en incitamentspeng via Tillväxtverket för att förstärka kommunal planering, VA-infrastruktur och tillståndshantering.

- Kommunens medskick: Den föreslagna ramen på 200–250 miljoner kronor under fem år för *hela landet* är helt otillräcklig. Som jämförelse visar regionala data att enbart enskilda infrastrukturåtgärder kan kosta uppemot 350 miljoner kronor (såsom trafikplatser vid industrisajter i länet, Timrå). Ramen måste tiodubblas om den ska göra reell skillnad för mottagningsstrukturen.

Bostadsbyggande: Hyresförlustgaranti och räntebidrag (Tillstyrkes)

Vi välkomnar förslagen om statlig hyresförlustgaranti och räntebidrag för småhus i omställningskommuner. Örnsköldsvik har konkreta erfarenheter av hur rörlig den gröna bränslemarknaden är – vilket exemplifieras av Ørstedes plötsliga tillbakadragande av Flagship One, som dock tacksamt nog har kunnat drivas vidare av lokala aktörer. Denna volatilitet gör att privata byggherrar inte vågar bygga på orter där produktionskostnaden överstiger marknadsvärdet. Statliga garantier är helt avgörande för att vi ska nå det beräknade behovet av 1 000 nya bostäder per år i länet.

Transportinfrastruktur och tillväxtpott (Tillstyrkes med krav på statligt ansvar)

Förslaget om en tillväxtpott på 100 miljoner kronor per år i den nationella planen tillstyrkes. Kommunstyrelsen ställer sig också mycket positiv till att Trafikverket ska bära eventuella fördyringar i medfinansieringsprojekt.

- Kommunens medskick: Vi kräver att staten upphör med praxisen att villkora statliga infrastrukturinvesteringar med att lokala, resurssvaga kommuner ska stå för finansieringen av statliga vägar och trafikplatser. Det är orimligt att kommuner med hög skuldandel ska lånefinansiera statlig infrastruktur.

Datum
2026-07-01

Ärendenummer
Kst/2026:716

Kompetensförsörjning och flyttningsbidrag (Tillstyrkes)

Förslagen om flyttningsbidrag för arbetslösa, extra medel till Yrkesvux och utredning om nedskrivning av studieskulder för akademiker i omställningskommuner tillstyrkes till fullo. Vår region lider av en tilltagande strukturell arbetskraftsbrist. När expansionen sker uppstår dessutom svåra undanträngningseffekter där industrin dammsuger marknaden på folk, vilket slår hårt mot kommunens egen välfärdsverksamhet. Riktade statliga insatser för att locka och behålla kompetens är en ödesfråga.

Örnsköldsviks kompletterande krav på regeringen

Med stöd i de regionala analyserna kräver Örnsköldsviks kommunstyrelse att regeringen går längre än utredningens förslag på följande punkter:

1. **Inför en nationell klassificering för strategiska investeringar:** Extraordinära "gigainvesteringar" (industriella och försvarsmässiga) som är avgörande för att Sverige ska nå sina klimatmål och försvarsåtaganden måste klassas som nationellt strategiska. Denna klassificering bör automatiskt utlösa statlig medfinansiering och en påskyndad mottagningsstruktur.
2. **Utnyttja statens finansiella utrymme:** Sverige har en mycket låg statlig skuldsättning i ett EU-perspektiv, medan den kommunala skuldsättningen är bland de högsta. Staten bör justera sitt skuldankare (från 35 % till 45–55 % av BNP) för att ta ett större finansiellt ansvar och avlasta kommunsektorn i denna tidsbegränsade, historiska strukturomvandling.

Sammanfattning

Örnsköldsviks kommunstyrelse understryker att vi vill och kan "säga ja" till industrins omställning och totalförsvarets uppbyggnad. Men för att detta ska ske på ett ekonomiskt hållbart sätt utan att hota den lokala välfärden, krävs att staten kliver fram som en genuin finansiell partner och riskavlastare. De föreslagna lag- och förordningsändringarna är ett steg i rätt riktning, men de ekonomiska ramarna måste anpassas till projektens faktiska storlek.

Datum
2026-07-01

Ärendenummer
Kst/2026:716

För kommunstyrelsen
Örnsköldsviks kommun

Anna-Britta Åkerlind (C)
Ordförande

Signering

Följande parter har signerat detta dokument

Namn: ANNA-BRITTA ÅKERLIND

Datum: 2026-10-09 09:01

Signerat kryptografiskt SHA-256 hashvärde:

FD7D9F3DA30FA3E77439F125422833930A6596C54C86DD0D8506773BD722ED1F